

กิเลสหลบใน

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรม ธรรมะปฏิบัตินะ เราตั้งใจฟังธรรม เราอย่าเสียใจ เราอย่าเสียใจอย่างน้อยใจเนาะว่า เราประพฤติปฏิบัติมาแล้วทำไมมันไม่สมควรปรารถนา

สิ่งที่สมควรปรารถนา ความปรารถนาของเรา เห็นไหม เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เรามีการศึกษา เรามีความเข้าใจในพระพุทธศาสนา **พระพุทธศาสนา สอนสิ้นสุดแห่งทุกข์** เรามีความตั้งใจ เราประพฤติปฏิบัติ เราก็จะถึงสิ้นสุดแห่งทุกข์ แต่ถึงสิ้นสุดแห่งทุกข์ในการประพฤติปฏิบัติมันต้องมีระดับของมัน ระดับของมัน เห็นไหม เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราปฏิบัติแล้ว ถ้าสิ่งใดยังไม่สมควรปรารถนา ไม่ต้องน้อยใจ

สิ่งที่เกิดมานี้มันสำคัญไฉน สิ่งที่สำคัญนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า การเกิดเป็นมนุษย์นี้เป็นทรัพย์อันประเสริฐ เกิดเป็นมนุษย์นี้แสนยาก การเกิดเป็นมนุษย์แล้วเกิดมาพบพระพุทธศาสนา เห็นไหม เกิดมาเป็นมนุษย์แล้วเกิดมาพบพระพุทธศาสนา เรามีคุณค่า มีคุณค่าเพราะอะไร เพราะคนเขาเกิดมาเป็นมนุษย์มหาศาล แต่เขาไม่สนใจในพระพุทธศาสนา เขาไม่สนใจในพระพุทธศาสนาเพราะว่าอำนาจวาสนาบารมีของเขา

หลวงตา ท่านบอกว่า “คนที่จะมานับถือพระพุทธศาสนาต้องมีบุญ คนที่มานับถือพระพุทธศาสนาต้องมีอำนาจวาสนาถึงได้มานับถือพระพุทธศาสนา **พระพุทธศาสนา** เห็นไหม เป็นศาสนาแห่งปัญญา ปัญญาอะไร? ปัญญาการพ้นจากทุกข์ ปัญญาวิปัสสนาที่เรามีอำนาจวาสนาจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้สมตามความเป็นจริงนั้น”

ถ้ายังไม่สมตามความเป็นจริง เห็นไหม เราเกิดมาเป็นมนุษย์เป็นอริยทรัพย์ พอเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เรามีคุณค่าของความเป็นมนุษย์ไฉน ถ้าเรามีคุณค่าของความเป็นมนุษย์ เราเกิดมาเป็นมนุษย์เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วเราชวนชวายเป็นเรา เราจะประพฤติปฏิบัติ ถ้าประพฤติปฏิบัติยังไม่ประสบความสำเร็จ ประพฤติปฏิบัติแล้วมันยังล้มลุกคลุกคลานอยู่ เราก็ยังภูมิใจ ภูมิใจที่เรามีต้นทุนไฉน เรามีต้นทุนของการเกิดเป็นมนุษย์ไฉน

เรายังมีลมหายใจอยู่ เรายังมีชีวิตอยู่ ถ้ายังมีชีวิตอยู่เรามีการชวนชวาย การชวนชวายเห็นใหม่ เราชวนชวาย เราศึกษารวบรวมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วเราประพฤติปฏิบัติ เราจะให้สมความปรารถนาของเรา แต่สมความปรารถนาของเรา สมความปรารถนาด้วยการศึกษาไง เราศึกษาเราค้นคว้าใช่ไหม เราเข้าใจได้ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นพระอรหันต์ แล้วการเป็นพระอรหันต์เป็นสิ่งที่ยอดปรารถนาของชาวพุทธที่มีจิตใจมั่นคงกับพระพุทธศาสนา นี่ถ้าเราศึกษาๆ เราก็อยากได้ตามนั้น

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนหลังไป องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระโพธิสัตว์ สิ่งที่เป็นพระโพธิสัตว์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างบุญกุศลมาขนาดไหน เวลาสร้างบุญกุศลมา สร้างบุญกุศลเสียสละมา เสียสละมาทุกๆ อย่าง เพื่ออำนาจวาสนาบารมีให้บารมีเต็ม แล้วมาเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ แล้วมาค้นคว้า มาประสบความสำเร็จในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยการสร้างอำนาจวาสนาอย่างยิ่งใหญ่นัก ถึงได้เป็นศาสดา ถึงมีอำนาจวาสนารื้อสัตว์ชนสัตว์ใจ แล้วเทศนาว่าการไว้ เห็นใหม่ ในมงคลชีวิต **“เราเกิดในประเทศอันสมควร เราได้เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เกิดในประเทศอันสมควร”**

คำว่า “สมควร” เห็นใหม่ คุณสิ เราเกิดมา เกิดมาแม้แต่ว่าจะเกิดในสมัยโบราณก็แล้วแต่ สมัยโบราณในประเทศไทยเราก็เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ศาสนาทำให้สังคมร่มเย็นเป็นสุข ให้สังคมมีการเจือจางมีการเห็นอกเห็นใจต่อกัน มีเมตตาต่อกัน ถ้ามีเมตตาต่อกันเพราะอะไร เพราะเราเชื่อใจ เราเชื่อถึงกรรม เราเชื่อถึงการทำความงามความดี ถ้าใครทำความงามความดีความดีอันนั้นจะส่งเสริม **“กลิ่นของศีลหอมทวนลม กลิ่นของศีลหอมทวนลม”** เราจะทำดีต่อหน้าและจะทำดีลับหลัง

แต่คนที่เขามีบารมีอ่อนด้อย เขาก็ทำดีต่อหน้า แต่เขาก็ทนแรงกิเลสของเขาไม่ได้ในสื่อทางตะวันตกเขามาเที่ยวเมืองไทยแล้วเขาแปลกใจนะ เขาแปลกใจว่า คนไทย เข้าขึ้นมาก็ใส่บาตร ตกเย็นก็ตีโกล์ เขาบอกมันขัดแย้งกัน เวลามันขัดแย้ง เห็นใหม่ เวลาเรามีเมตตา เราเสียสละ เราทำเพื่อคุณงามความดี แต่เวลาไปตีโกล์ เขาว่าไปทรมานสัตว์ เขาเห็นแล้วเขาก็แปลกใจ เราทำดีต่อหน้าและทำดีลับหลัง คนที่อำนาจวาสนายังอ่อนด้อย เขาก็เป็นวัณธรรมประเพณีของเขา เขายังมีวัณธรรมประเพณีของเขา เขาก็อยู่ในวัณธรรมนั้น

แต่ของเรา เขาก็อยู่ในวัณธรรมเดียวกันนี้แหละ แต่ว่าเราเสียสละ เราจะสร้างคุณงามความดีของเรา สิ่งใดที่ เห็นใหม่ คุณสิ เวลาเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระ-พุทธศาสนา แล้วมีอำนาจวาสนาบาบวชพระด้วยนะ ยิ่งถ้ามาบวชพระ บวชพระนี่เป็นนักรบ ถ้านักรบจะรบกับกิเลสของตัวเอง ถ้ารบกับกิเลสของตัวเอง เห็นใหม่ จะมีศีลมีธรรม จะมีศีลใจ ศีลนี้เป็นสมบัติของเรา

นะ ถ้าศีลของเราสมบูรณ์ เราจะมีความอบอุ่นในหัวใจ ถ้าเรามีคุณธรรม เห็นไหม เรามีศีล เรามีสมาธิ เราทำความสงบของใจของเราเข้ามาได้ แล้วมีสติปัญญาขึ้นมา มันเกิดมาจากไหนล่ะ?

มันเกิดมาจากการขวนขวาย เกิดมาจากการกระทำของเรา ถ้าเรามีการกระทำ เราทำเพื่อประโยชน์กับเรา เราทำเพื่อประโยชน์กับเรา สิ่งใดเราทำไปเราได้ประโยชน์ทั้งนั้น เราเสียสละนั่นมันก็เป็นบารมีทานของเรา เป็นทานบารมี เราเสียสละ เขามีวัฒนธรรม เขามีการกีฬาอะไรของเขา เราก็ไม่ไปทำกับเขา เพราะเรามีศีล ๕ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ เรามีศีลของเรา ถ้าศีลของเรา ไม่เบียดเบียนกัน พระเรา เห็นไหม กักขังสัตว์ก็ไม่ได้ สัตว์ เห็นไหม วัตถุเป็นอนามาส เราก็จับต้องไม่ได้ มันเข้มข้นกว่านั้นไง

แต่! แต่ในเมื่อเป็นวัฒนธรรม เวลาวัฒนธรรมนะ เวลาทางตะวันตก เห็นไหม เขาล่าเมืองขึ้น เขาล่าเมืองขึ้นด้วยเรือปืน เวลาเขามาเห็น เขาบอกว่า “คนป่าเถื่อน พวกนี้ประเทศชาตินี้ยังป่าเถื่อน ยังล่าหลัง จะต้องพัฒนา” มันจะมายึดครองของมันนั่นนะ เวลาจิตใจของเขา เวลาเขาจะมายึดครองของเขา เขาเห็นว่าเราป่าเถื่อน ความเป็นอยู่นี้มันป่าเถื่อน เกิดมาเป็นมนุษย์พวกนี้ยังล่าหลัง แต่ความล่าหลังมันก็คิดว่าทางโลกไง แต่ทางธรรมล่ะ? แต่ทางหัวใจล่ะ? เห็นไหม

ตั้งแต่สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยกรุงธนฯ สมัยกรุงเทพฯ ต่างๆ มานี้มีหลักมีเกณฑ์ในผู้ปกครอง เห็นไหม เวลาจักรวรรดิเวลาขึ้นครองราชย์ เห็นไหม **“เราจะปกครองแผ่นดินโดยธรรม”** ถ้าจักรวรรดิที่มีคุณธรรม มีธรรม เขาส่งเสริม ส่งเสริมพระพุทธศาสนา ศาสนาก็กลมกลืนจิตใจ จิตใจของคนให้อภัยต่อกัน ให้มีทานต่อกัน ให้มีศีลมีธรรมต่อกัน แล้วผู้ที่มีโอกาสวาสนาได้ประพฤติปฏิบัติ มีครูมีอาจารย์สืบทอดต่อมาตลอด

แล้วเวลาเขาจะมากอบครอง เห็นไหม เขาว่าป่าเถื่อน พอบอกว่าป่าเถื่อน ต้องพัฒนา นี่เขาจะยึดครอง แต่ยึดครองมันยึดครองไม่ได้ ยึดครองแต่ที่เขาบริหารจัดการไม่ได้ เขาก็โดนยึดครองของเขาไป เพราะ เพราะมันต่างกันด้วยอาวุธ มันต่างกันด้วยอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมทางสงครามของเขา เราพัฒนาไม่ทันกัน ความว่าพัฒนาไม่ทันกัน พัฒนาทางวัตถุ เห็นไหม

แต่ถ้าพัฒนาทางหัวใจล่ะ ที่ไหนมันป่าเถื่อน เขามีวัฒนธรรมของเขา เขามีความดีของเขา แต่ในเมื่ออาวุธมันแตกต่างกัน ในเมื่อสิ่งต่างๆ แตกต่างกัน เพราะเขาพัฒนาทางอุตสาหกรรมของเขา แล้วการพัฒนาอุตสาหกรรมมันก็เกิดจากมนุษย์ มนุษย์เป็นผู้คิด เห็นไหม เราจะพัฒนาให้ทันเขา เราก็ต้องพัฒนาของเรา

มนุษย์ เวลาเราเกิดมาเป็นคน เกิดเป็นคนนี้มีคุณค่า มีคุณค่าเพราะเราเกิดมาเป็นคน เป็นคนมีกายกับใจๆ เห็นไหม กายกับใจ ทุกคนถ้าจิตใจของคนเวลาคิดทางโลก เห็นไหม โลก

เป็นใหญ่ๆ ใ้ เราก็ต้องมีการศึกษา เราก็ต้องมีการพัฒนาเพื่อความเจริญของงาน แล้วเราก็ยอมรับ เวลาไปไหนขึ้นมา ชาตินั้นเจริญ ชาตินี้เจริญ

หลวงตาท่านบอกว่า “มันเจริญที่วัตถุ มันเจริญที่อิฐหินทรายปูน” ความว่า “อิฐหินทรายปูน” เวลามันพัฒนาขึ้นไปแล้วมันทันกันทั้งนั้นนะ ถ้าเราพัฒนาทางเศรษฐกิจ เวลาเรามีเงินมีทอง เราจะสร้างให้ยิ่งใหญ่ไปกว่านั้นก็ได้ สร้างขนาดใหญ่ก็ได้ ถ้ามันเจริญ เจริญทางอิฐหินทรายปูน เจริญทางวัตถุ เห็นไหม

แล้วมนุษย์ มนุษย์มีกายกับใจ ถ้ามีกายกับใจ เวลาร่างกายมันต้องการวัตถุ มันก็ต้องการคุณภาพชีวิต เวลาเขามาหลอกกัน “คุณภาพชีวิตๆ” แล้วคุณภาพชีวิตทางโลกไปคุณภาพชีวิต เราก็ต้องมีการศึกษา เราต้องมีความเจริญ เรามีการศึกษา มีความเจริญ ทุกคนก็มองออก ส่งออกหมด ถ้าเราส่งออก ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าศึกษาด้วยสติ ด้วยปัญญา เห็นไหม ถ้าศึกษาด้วยสติด้วยปัญญา ปัญญาเรามีศึกษา เพราะเรามีการศึกษา มีการศึกษามีการค้นคว้า เห็นไหม อุตสาหกรรมเจริญ

ก่อนหน้านั้นเวลาเขาจะศึกษา เขาศึกษามุขปาฐะต้องศึกษากันด้วยปาก เห็นไหม ในเมื่อไม่มีกระดาษ ไม่มีโรงพิมพ์ ไม่มีต่างๆ มันศึกษากันมาขนาดนั้น มันศึกษามา มันมีครูมีอาจารย์ มันสืบทอดต่อมามาๆ ต่อมานะ แต่เวลาโลกนี้เจริญ พอเจริญขึ้นมาเรามีโรงพิมพ์ เราผลิตกระดาษได้ เราผลิตหมึกได้ เราพิมพ์หนังสือได้ ทุกอย่างได้ เราก็ศึกษากันมา ศึกษาๆ ศึกษาด้วยปัญญาของเรา

ที่นี้ศึกษาด้วยปัญญาของเรา เราศึกษา คนมีปัญญาขึ้นมาศึกษาธรรมะขององค์-สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้ามาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันศึกษาด้วยอะไรละ เราศึกษามา เรามีปัญญา ปัญญาของเรา นี่มานะ มีมานะมีปฏิญญามีมานะขึ้นมา ก็ศึกษาโดยความรู้ความเห็นของเราไป แล้วพอศึกษาขึ้นมามันเทียบเคียง เพราะด้วยเหตุด้วยผล

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ประเสริฐมาก ถ้าเราศึกษาแล้วด้วยเหตุด้วยผล ถ้าจิตใจเราทุกข์เรายาก เราหวังหาที่พึ่ง เห็นไหม “**เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด อย่ามีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่งเลย**” แต่ธรรมะนี้เป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราศึกษามาเพื่อขโลมใจของเราไป เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารื้อค้น รื้อค้นแบบนี้ ธรรมและวินัยเนี่ย เวลากิเลสมันดิ้นรนในหัวใจ เราจะมีสิ่งใดที่จะไปกำราบปราบปรามมัน ปราบปรามเพื่ออะไร ปราบปรามที่หัวใจของเรา เห็นไหม

ที่นี้ถ้าเราคิดของเราละ เราประพฤติปฏิบัติของเรา เรามีสติมีปัญญาของเรา เราว่าเราจะทำของเราๆ ถ้าทำของเรามันก็เพราะอะไร เพราะว่าเรามีวิชา โดยธรรมชาติของเรา เรามี

กิเลสต้นหาความทะยานอยาก ถ้ากิเลสต้นหาความทะยานอยากมันก็เป็นเรื่องโลกๆ เวลาปัญหาเราเกิด ปัญหาเราเกิดปัญหามันมาจากไหนล่ะ?

ปัญหามันเกิดจากกิเลสเราทั้งนั้น เวลาเราไปศึกษา เราไปศึกษาทางวิชาการทางโลก เราก็ใช้สติใช้ปัญญาของเราศึกษา ศึกษามา ศึกษามาเพื่อเป็นความรู้ไง เรารู้ทางวิชาการทั้งนั้น แต่เราไม่รู้จักตัวเราเอง เพราะเรามองไม่เห็นตัวเราเอง มันส่งออก คำว่า “ส่งออก” คือศึกษา ขวนขวายเพื่อมีสติมีปัญญา

สติปัญญานะ สติปัญญานั้นศึกษามาทำไม ศึกษามาเพื่อวิชาชีพ ศึกษามาเพื่อมีปัญหา ปัญหาเพื่อประกอบสัมมาอาชีวะ คนมีการศึกษาทำสิ่งใดประสบความสำเร็จ แล้วเวลาเราศึกษาแล้วเราเป็นชาวพุทธ เราก็ทำบุญกุศล เราก็อยากประสบความสำเร็จ ศึกษามาแล้ว ศึกษามาด้วยกันนั้นแหละ บางคนประสบความสำเร็จ บางคนทุกข์ๆ ยากๆ มันเป็นเพราะอะไรล่ะ มันก็มีการกระทำ มีกรรมมาอีกล่ะ มันก็มีอำนาจวาสนามา เรื่องอำนาจวาสนา เห็นไหม อำนาจวาสนาที่เราจะประสบความสำเร็จในทางวิชาการ เราจะประสบความสำเร็จทางโลก นี่เรื่องโลกๆ ใจ มันลุ่มลुकคลูกคลานทั้งนั้น

แต่ถ้าเวลาย้อนกลับๆ ย้อนกลับมาแล้วถ้าเรามีบุญกุศลของเรา เราสร้างของเรา มา จังหวะและโอกาสจะเป็นของเรา ทำสิ่งใดมันก็จะประสบความสำเร็จๆ นั่นเป็นความสำเร็จทางโลก มันไม่ได้ประสบความสำเร็จทางธรรม ดูสิ ในคนเราถ้าร่างกายสมบูรณ์ทำสิ่งใดก็ได้ ทำสิ่งใดก็สมบูรณ์ แต่คนเราเกิดมาเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมาทำสิ่งใดมันก็ลุ่มลुकคลูกคลาน นี่พูดถึงความเจ็บไข้ได้ป่วยนะ แล้วหัวใจล่ะ หัวใจมันก็เป็นแบบนั้น

คนรานั้น ถ้าคนที่เขามีวินัยกับตัวเอง เขาจะออกกำลังกายของเขา เขาจะรักษาร่างกายของเขา เขาไม่เจ็บไข้ได้ป่วยเลย เขาไม่เจ็บไข้ได้ป่วยเพราะเขาดูแลรักษาของเขา แต่คนเราเกิดมาบางคนก็เจ็บไข้ได้ป่วย ถ้าเจ็บไข้ได้ป่วยเราจะดูแลอย่างไรล่ะ นี่เรื่องของวัตถุ เรื่องของร่างกายแล้ว

แล้วจิตใจล่ะ เวลาจิตใจล่ะ จิตใจ เห็นไหม คนมีอำนาจวาสนานะ เวลาเจ็บไข้ได้ป่วย นี่ธรรมะมาเตือนแล้ว ถ้าเราเจ็บไข้ได้ป่วย ทำไมเราเจ็บไข้ได้ป่วย ถ้าเราเจ็บไข้ได้ป่วย เพราะหนึ่ง เราดูแลร่างกายเราไม่ดี พฤติกรรมการดำรงชีวิตของเราไม่ดี ถ้าเราฝืน เราพยายามดูแลรักษา เห็นไหม ทำให้ร่างกายเราแข็งแรงขึ้นมาได้ แต่เวลาบางคนเจ็บไข้ได้ป่วยแล้วน้อยเนื้อต่ำใจ เจ็บไข้ได้ป่วยแล้วความเจ็บไข้ได้ป่วยเหยียบย่ำหัวใจเลย ทำให้จิตใจนี้ฟุ้งซ่าน ทำให้จิตใจเราตกต่ำ ทำให้จิตใจมีแต่ความวิตกกังวล

แต่ถ้าคนจิตใจเขาเข้มแข็ง เห็นไหม เจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา เขาทบทวนเขาเลย เขาใช้ปัญญาทบทวนเขาเลย เขามีปัญญาของเขาเลย นี่ไง ถ้าเข้มแข็งทางร่างกาย ถ้าทางร่างกาย

เข้มแข็งขึ้นมา ดูแลรักษาร่างกายดี ความเจ็บไข้ได้ป่วยมันก็จะเกิดได้น้อยหน่อย แต่ถ้าคนไม่ดูแล เห็นไหม มันก็เจ็บป่วยได้มากหน่อย จิตใจก็เหมือนกัน จิตใจถ้าคนเข้มแข็ง เห็นไหม เวลาสิ่งใดกระทบขึ้นมามันพิจารณาของมัน มันฝึกหัดใช้ปัญญาของมัน ถ้าฝึกหัดใช้ปัญญา เพื่อประโยชน์กับใครละ? เพื่อประโยชน์กับใคร?

ถ้าจิตใจอำนาจวาสนาของคนถ้ามันมีกรรม กรรมดีมันคิดแต่เรื่องดี ๆ ใจ วุฒิภาวะของจิตถ้าจิตมันดี เห็นไหม จิตมันดีมันจะคิดแต่เรื่องดี ๆ เราก็มอง เห็นไหม นี่ชาวพุทธเรามหาศาลเลย แต่เวลาประพฤติปฏิบัติละ ปฏิบัติ เวลาทำบุญกุศลก็ว่าแสนยากแล้วนะ คำว่า “บุญกุศล” มันเป็นอามิส สิ่งที่เสียสละขึ้นมามันเป็นประโยชน์กับเราทั้งนั้น แต่ถ้าทางวิทยาศาสตร์เขาบอกเลย “มันเป็นของเราได้อย่างไร? เราให้เขาแล้วเป็นของเราได้อย่างไร? ของเรามีแต่เสียหาย มีแต่น้อยไป เพราะเราต้องเสียสละออกไป มันจะเป็นของเราได้อย่างไร?”

แต่ถ้าเป็นทางธรรม ๆ ของเราทั้งนั้น ถ้าใครได้ฝึกหัด ใครได้เสียสละขึ้นมา ถ้าทำได้จริง แต่มันทำไม่ได้ ทำไม่ได้เพราะความตระหนี่ถี่เหนียว เพราะความทิฐิฐิมานะ แม้แต่ความอาย เห็นไหม ถ้าจะทำบุญก็อายไม่กล้าทำ ถ้าคนเขาเคยทำ เขาทำได้ทั้งนั้นนะ เพราะเขาฝึกของเขา เพราะจิตใจเขาน้อมลง น้อมลงเปิดหัวใจเพื่อประโยชน์ เปิดให้สัจจะให้ความจริงได้เข้าสู่หัวใจ

แต่เกิดทิฐิฐิมานะ มีความกระด้างที่ว่าเราถือตัวถือตน มันลงใครไม่ได้ มันก็ทำอะไรไม่ได้ ทั้งๆ ที่ธรรมะมันเป็นเรื่องของทาน เรื่องของทำทานมันยังทำกันไม่ได้เลยถ้ามันเกิดทิฐิฐิมานะ เกิดอหังการในหัวใจ แต่คนฝึกหัดๆ เขาทำได้ คุณสิ ประเพณีทางอีสาน เห็นไหม เขาไหว้พระ เขากราบพระด้วยหัวใจของเขา เขากราบได้ ใ้เราจะยกมือไหว้พระ เราไหว้ไม่ลง

โลกมันเจริญไป พอโลกมันเจริญเราก็วัดกันไง พระควรดำรงชีวิตอย่างไร พระจะทำตัวอย่างไร แล้วเราก็วัดว่าพระ เราศึกษาไปๆ เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เรื่องพุทธวิสัย ถ้าพุทธวิสัยองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ เป็นศาสดา ก็เรียบร้อยอย่างนั้นอยู่แล้ว แต่พวกเรา เราเป็นชาวพุทธ เห็นไหม ชาวพุทธมันก็ต้องมีศาสนทายาท คนที่ศาสนทายาทบวชเข้ามาๆ มันก็บวชมาจากมนุษยนี้แหละ ถ้ามนุษยขึ้นมาก็จิตนิสัยของมนุษยนี้แหละบวชเข้ามา บวชเข้ามาเพื่อจะตัดแปลงตน แล้วตัดแปลงตน ขณะที่ตัดแปลงมันก็มีผลพลาดเป็นธรรมดา แต่ถ้าต่อไป สามเณรน้อยดูแลแล้วต่อไปจะเป็นสังฆราชนุณะ แต่ถ้าไม่ดูแล ศาสนทายาท นี่พูดถึงศาสนทายาทไป

เราไปคิดกันเอง เราจะทำบุญ เรายังอายเลย แล้วเราจะภาวนาอะไรกัน ถ้าเราทำบุญ เรายังอายเลย แล้วเราจะกล้าภาวนาไหม ถ้าเรากล้าภาวนา เห็นไหม ทำบุญยังอายเลย แล้วเวลาภาวนาไปนั่งพุทโธๆ “ไปนั่งสมาธิอยู่ นี่มันจะทำอะไรนะ งานการไม่ทำ ความมั่นคงของ

ชีวิตไม่รู้จักแสวงหา แล้วจะมาหับหุหับตา จะได้ประโยชน์สิ่งใด” นี่โลกเขามองกันอย่างนั้น เห็นไหม

แต่ถ้าเรามีสติมีปัญญา เริ่มต้นจากที่เราเป็นมนุษย์ เราเป็นคนนะ ต้นทุนของเราเป็นคน เราเป็นคน เรายังมีชีวิตอยู่ ถ้าเราประพฤติปฏิบัติถ้ามันขาดตกบกพร่อง ขาดตกบกพร่องก็เรามีสติมีปัญญา เราจะชวนชวายเป็นไง ถ้าเราจะชวนชวายเป็นไหม เรามีครูบาอาจารย์เป็นที่พึ่งไหม ถ้ามีครูบาอาจารย์เป็นที่พึ่ง เพราะครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติมาก่อน คนที่ประพฤติปฏิบัติมาก่อน ถ้าเป็นประสาโลกเขาบอกร้อนน้ำร้อนมาก่อน เราก็รำคาญ อารมณ์ร้อนมาก่อน เราก็อับ เราถือว่าประชาธิปไตย เรามีสติมีปัญญา อารมณ์ร้อนมาก่อน เขาก็ได้ อารมณ์ร้อนมาก่อน เห็นไหม

นี่เหมือนกัน ครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติมาก่อน ท่านผิดมาก่อน ท่านล้มลุกคลุกคลานมาก่อน ท่านผิดมาก่อน ล้มลุกคลุกคลานมาก่อน ครูบาอาจารย์เราท่านถึงวางข้อวัตรไว้ให้เราก้าวเดินตามๆ ใจ ก้าวเดินตาม เห็นไหม เริ่มต้นก็ต้องมีสติควบคุมตัวเอง ถ้ามีสติควบคุมตัวเอง นี่ไง ถ้าเรามีการศึกษา “แล้วทำไมต้องควบคุมล่ะ ประชาธิปไตย ฉันอยู่ของฉัน ฉันอยู่ความสงบของฉัน ฉันพอใจของฉัน” นั่นก็ความคิดของเขา เพราะฉะนั้นปัญญาชนๆ

แต่ถ้าเรามีศรัทธามีความเชื่อโน้มใจลง ใจนี้ถ้ามันโน้มลงได้ เห็นไหม โนมลงอะไรล่ะ? โนมลงสู่พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ในเมื่อเราเป็นชาวพุทธไง เราปฏิญาณตนว่าเราเป็นชาวพุทธ เราเชื่อมั่นในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระ-สัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ที่วางธรรมวินัย วางไว้ทำไม? วางไว้หรือสัตว์ชนสัตว์ไว้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาจะรู้สัตว์ชนสัตว์ รู้สัตว์ชนสัตว์มันก็ต้องมีวิธีการรู้ ถ้าวิธีการรู้ ธรรมและวินัยนั้นจะรู้สัตว์ชนสัตว์ แล้วองค์สมเด็จพระ-สัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ที่วางธรรมวินัยนี้ไว้ แล้วเราจะศึกษา เราอยากจะทำจากทุกซ์ แล้วเราไม่โน้มใจลงเชื่อ ไม่น้อมใจลงประพฤติปฏิบัติ แล้วเราจะก้าวเดินไปอย่างไรล่ะ?

แล้วบอก พอจะทำก็ “อ้าว! ประชาธิปไตย”

ประชาธิปไตยก็ไม่ทำอะไรเลย ไม่ทำอะไรแล้วมันก็จะเอามรรคเอาผล เอามรรคเอาผล ด้วยการศึกษารึหรือ เอามรรคเอาผลด้วยการค้นคว้าอย่างนั้นหรือ เอามรรคเอาผลอย่างนี้ เห็นไหม โลกเขาก็ทำกัน เวลาโลกเขาทำทางวิชาการ เขาทำกันทั้งนั้นนะ เวลาเขาศึกษามา เขาต้องเขียนวิทยานิพนธ์ทั้งนั้นนะกว่าเขาจะจบ

นี่เราศึกษาธรรมะ เราก็ทำเหมือนกัน มันเป็นปริยัติ ปริยัติก็คือปริยัติ ปริยัติคือการศึกษาเล่าเรียนมา เล่าเรียนมาทำไม เล่าเรียนมาแล้วเป็นสมบัติของเราไหม เล่าเรียนมามันเป็นสมบัติ

ของเรา มันเป็นสมบัติเป็นความจำ ความจำไม่ใช่ความจริง เราจะค้นหาความจริงไป ถ้าเราจะค้นหาความจริง เห็นไหม ศึกษามาแล้ว ศึกษามาแล้วมันก็เกิดความคิด

ชีวิตนี้ทุกซั่ม ต้นทุนของเรา ชีวิตของเรายังมีอยู่เนี่ย แล้วเวลาเราทำหน้าที่การงาน เห็นไหม มันตั้งเครียด ถ้าทำสิ่งใดประสบความสำเร็จมันก็พอใจ มันก็ว่าเป็นเครื่องอยู่ เกิดมาเป็นมนุษย์ก็มีหน้าที่การงาน ทำหน้าที่การงานก็ประสบความสำเร็จ เราก็มีชื่อเสียงมีเกียรติคุณ เห็นไหม ในชาติตระกูลของเราก็มั่นคงของเรา เพราะเราเป็นคนค้ำยันชาติตระกูลของเรา ภูมิใดๆ มันก็น่าภูมิใจ แต่มันเป็นเรื่องโลก มันเป็นเรื่องการส่งออก

เราเกิดมาเป็นมนุษย์เหมือนกัน เรามีสิทธิเสรีภาพเหมือนกัน เรามีหน้าที่การงาน คนจะเกิดมาเป็นคนมันต้องมีหน้าที่การงาน เพราะเกิดมาเป็นคนมันต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย ในเมื่อปัจจัยเครื่องอาศัย ถ้าคนไม่มีปัญญาจะหาสิ่งใดมาเป็นปัจจัยเครื่องอาศัยละ เครื่องอาศัยให้ชีวิตดำรงอยู่ ดำรงอยู่แล้วเราทำหน้าที่การงาน มันก็ได้แค่นั้นนะ ได้แค่นั้น เห็นไหม

ในเมื่อเราทำคุณงามความดี เราเป็นคนดี เราประสบความสำเร็จในชีวิตทั้งหมดเลย เรา ก็ได้สร้างบุญกุศล บุญกุศลมันก็เป็นบุญ เวลาหมดอายุขัยมันก็ไปเกิด เห็นไหม เกิดตามผลบุญนั้น แล้วเกิดตามผลบุญนั้นมันคืออะไรละ? ก็ผลของวิญญูะ ผลของวิญญูะ

เราเกิดมาเป็นมนุษย์อายุ ๑๐๐ ปี แล้วเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหมละ แล้วเกิดมาเป็นมนุษย์ใหม่ก็ได้ ถ้าเกิดเป็นมนุษย์ใหม่ก็ต้องไปนอนในครรภ์อีก ๙ เดือน แล้วคลอดออกมา ฟันจากวิกฤติมันเจียนอยู่หรือเจียนตาย แล้วมันถึงได้มีลมหายใจ ถึงได้มีชีวิตขึ้นมา จะเวียนว่ายตายเกิดอย่างนี้ต่อไป เพราะด้วยคิดว่าเราประสบความสำเร็จ เราทำคุณงามความดี อย่างนั้นหรือ นี่ถ้าคนที่อำนาจวาสนาเขามีเท่านั้น เขาก็เป็นอย่างนั้น ขอให้เขาเชื่อในพระพุทธศาสนาแล้วทำคุณงามความดีเถิด เพราะความดีนั้นเป็นประโยชน์ของเขา

แต่เราเกิดมาเป็นมนุษย์ยังมีลมหายใจอยู่ใหม่ เราก็ทำหน้าที่การงานเหมือนกัน ถ้าเราทำหน้าที่การงาน เราสละทางโลก เรามาบวชเป็นพระก็จบเลย บวชเป็นพระ ไม่ต้องตกใจว่า จะไม่มีใครค้ำจุน มีอยู่แล้ว เพราะเราเกิดในประเทศอันสมควร เกิดในประเทศของชาวพุทธ ศรัทธาไทยเขาส่งเสริมอยู่แล้ว เขาส่งเสริม เขาต้องการให้พระปฏิบัติ เขาต้องการให้เกิดศาสนทายาท เขาต้องการให้มีความชุ่มชื้น ให้มีบุญกุศล ให้ฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล เพราะผู้ทรงศีล ทรงธรรมอยู่ในที่ใด ที่นั้นจะอบอุ่นไป เขาพร้อมอยู่แล้ว ถ้าเขาพร้อมอยู่แล้ว ถ้าเราปฏิบัติของเรา เราทำจริงของเรา เราไม่ต้องห่วงหน้าที่การงานนั้นเลย

แต่ถ้าเรายังอยู่ทางโลกอยู่ เห็นไหม เราทำหน้าที่การงานของเรา แล้วทำหน้าที่การงานแล้ว เกิดมาเป็นมนุษย์ยังมีกายกับใจๆ หัวใจอันนี้ยิ่งใหญ่ เพราะอะไรพาเกิด เวลาเราว่าเราเกิดเป็นมนุษย์ ใช่! เราเกิดเป็นมนุษย์ เรามีคุณค่า ต้นทุนของเราเนี่ย มนุษย์สมบัติ มนุษย์สมบัติ

เห็นไหม เพราะเรายังมีสมบัติ เรายังมีลมหายใจเข้า ลมหายใจออก ชีวิตเรายังมีอยู่ที่นี่ แล้วถ้าเราทำหน้าที่การงานก็หน้าที่การงานผลของวิภูฏะ ผลของการเลี้ยงปากเลี้ยงท้องแล้วหัวใจล่ะ? ถ้าหัวใจมันอยู่ไหน? แล้วเวลาเกิด อะไรพาเกิด? ปฏิสนธิจิตลงสู่ในครรภ์ ในไข่ ในน้ำคร่ำ ในโอบปาดิกะ กำเนิด ๔ ไม่พ้นไปจากนี้ วิภูฏะนี่ผลของจิตที่มันเวียนว่ายตายเกิด

แล้วพอเวียนว่ายตายเกิดนี่ผลของวิภูฏะ เห็นไหม แล้ววิภูฏะล่ะ? ออกพ้นไปจากมัน วิมุตติพ้นไปจากมัน มันเกิดจากที่ไหน ถ้ามันจะเกิด มันจะเกิดในตำราหรือ มันจะเกิดจากเรา ค้นคว้ามาใช่ไหม มันไม่เกิดมาจากไหนหรอก มันเกิดมาจากปัจจัยที่ตั้ง สันติภูมิโกโดยการกระทำ เราถึงชวนชวายใจ เราถึงเสียสละมาไง

เราเสียสละ เห็นไหม มีหน้าที่การงาน เราก็ทำหน้าที่การงานของเรา แล้วเราก็จะมาบำรุงหัวใจของเรา เราจะอึดอดสมบัติ สมบัติของใจ สมบัติของเรา ศีล สมาธิ ปัญญา เราจะฝึกฝนขึ้นมา สิ่งที่เราศึกษามาเป็นวิชาการทั้งนั้น ภาคปริยัติๆ การศึกษามาต้องศึกษาใหม่ ศึกษาใหม่ ศึกษาใหม่ เพื่อเป็นแนวทางไง ถ้าศึกษามาเพื่อเป็นแนวทาง เรามีครูมีอาจารย์ ครูบา อาจารย์ท่านก็ศึกษามาเหมือนกัน พอศึกษามาแล้ว เวลาปฏิบัติไปมันมีอุปสรรคอย่างไร เวลาท่านจะสอน คอยบอกเรา เห็นไหม

เราศึกษา ศึกษา มา เพราะคำว่า “ศรัทธา” ไม่มีศรัทธาก็ไม่เข้าไปปฏิบัติ ถ้าไม่ศึกษามันจะเกิดศรัทธาไหม เราไม่รับรู้สิ่งใดๆ เลย เราจะเกิดปัญญาได้อย่างไร เราจะเกิดปัญญาด้วยการรับรู้ การศึกษาค้นคว้าคือการรับรู้ให้เกิดปัญญา เกิดปัญญาขึ้นมา ปัญญาก็มีศรัทธา แล้วศรัทธาแล้วปฏิบัติขึ้นมา เห็นไหม

เวลาบอกว่า “กิลเลสท์ เวลากิลเลสท์อยู่กับเรา เราจะชำระล้างมัน”

นี่กิลเลสท์ก็ไม่ใช่จัก เวลาศึกษามากก็ได้แต่ชื่อ ได้ชื่อเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านประพฤติปฏิบัติมาประสบความสำเร็จขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านบอกไว้เลย เห็นไหม ดูมารสิ พญามาร ลูกหลานของมาร แล้วเวรกรรม เวลากรรมมันให้ผล แล้วกรรมดี กรรมดีให้ผลก็ส่งเสริม ส่งเสริมให้การประพฤติปฏิบัติเรามันมีคนคอยเกื้อกูล คอยดูแล ถ้าเรามีบุญกุศล ถ้าไม่มีบุญกุศลมันแห้งแล้ง ไปปฏิบัติก็ล้มลุกคลุกคลาน นี่มันผลของกรรมๆ แล้วอำนาจวาสนาของเราแปรปรวนไหม

อำนาจวาสนาของเราไง เวลาเราไปเจอสิ่งบุญกุศลที่ดีขึ้นมา เวลาผลคุณงามความดี ตอบสนอง ใครมาดูแลก็เฟื่องฟูพุ่งเพื่อไปกับเขา เวลาจุดดิ่งไป เวลาเปลี่ยนแปลงไป เวลากรรมมันให้ผล ไม่มีใครดูแล ก็เสียใจน้อยใจไปกับเขา เพราะวาสนาเรามันอ่อนแอไง มันไม่มีอะไรคงที่ไง มันไม่มีหลักใจใจ เจอโลกธรรม ๘ มันก็หวั่นไหวไปกับเขา

แต่ถ้าเรามีอำนาจวาสนา เราเลือกเอง เราเลือกเอง หลวงตาท่านพูดบ่อย

“เราเลือกเอง บ้านน้อยๆ ๕ หลัง ๑๐ หลังก็พอ ถ้ามันมากกว่านั้นเดี๋ยวเขามากวน ยิ่ง ๓ หลังยิ่งดีใหญ่ ที่ไหนบ้านน้อย เพราะวัฒนธรรมของเขา เวลาที่มีพระมีเจ้ามา เขาไม่ทิ้งไม่ขว้าง มีบ้านหลัง ๒ หลัง เขาก็ใส่บาตรให้กิน พอใส่บาตรให้กิน ดำรงชีวิตได้ เลี้ยงชีพด้วยปลีแข้ง แล้วมีเวลาเราจะประพฤติปฏิบัติของเรา”

เราหาเองๆ เราหาสภาวะแบบนั้น แล้วมันจะไปน้อยเนื้อต่ำใจอะไร เราหาเอง เราหาที่สงบ หาที่วิเวก เราไม่ต้องการสิ่งที่ดีดมสมบุญมาให้มันเฟื่องฟู ให้กิเลสมันเฟื่องฟู เห็นไหม เวลาปฏิบัติเป็นอย่างนี้

เวลาศึกษาก็ศึกษามา เวลาศึกษาเราก็เข้าใจได้ว่าศึกษา ศึกษาทำให้มันศรัทธา ถ้าไม่ศึกษามันไม่เกิดศรัทธา ตัวศรัทธามันตั้งใจออกมาให้ทำไง เวลาปฏิบัติ เราปฏิบัติกันด้วยอะไรล่ะ เวลาปฏิบัติเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา ปฏิบัติเพื่ออะไร ก็ค้นหาใจของตัวเอง ถ้าค้นหาใจของตัวเองได้ ถ้าจิตมันสงบเข้ามามันจะเห็นใจของตัวเอง ถ้าจิตมันสงบเข้ามาได้มันเป็นความมหัศจรรย์ มันเชื่อมั่นไง แต่ขณะที่เราศึกษามา เราส่งออกไปศึกษาทางวิชาการ นี่ทางโลก

เรือปืนเวลามันล่าอาณานิคม มันบอกพวกนี้ป่าเถื่อน ไม่เจริญ เห็นไหม ทั้งๆ ที่มันจะล่าเขาอยู่นั่นแหละ มันบอกว่าป่าเถื่อน มันบอกว่าชาวตะวันออกนี้ป่าเถื่อน ไม่มีวัฒนธรรม ของมันมันยอดเยี่ยม แต่มันล่าเขามันว่ายอดเยี่ยม มันล่าเขามันบอกจะพัฒนาเขา เวลามันเอาเรือปืนมาจ่อเอา เห็นไหม นี่ด้วยความคิดของเขา เขาไม่มีวัฒนธรรมได้อย่างไร เอ็งเข้าใจวัฒนธรรมเขาหรือ เอ็งเข้าใจถึงน้ำใจเขาไหม เอ็งเอาแต่อำนาจ เอาแต่เรือปืนไปทำลายเขา แล้วสิ่งนั้นหรือเป็นความจริง

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราศึกษาๆ เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กิลีสต์ค้นหาความทะยานอยากมันบังคับเอา เวลาศึกษาแล้วรู้ ศึกษาแล้วเข้าใจ แล้วมันจะเป็นอย่างนั้น มันเป็นจริงหรือ เอ็งรู้จริงหรือ กิลีสต์เอ็งยังไม่รู้จักเลย ถ้าเอ็งจะรู้จัก เห็นไหม ครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติมาแล้ว การศึกษาสูงส่งขนาดไหน สาธุ! นั่นเป็นอำนาจวาสนาของคนคนนั้น ศึกษามาแล้วมันไปเสริมเขี้ยวเสริมเล็บกิลีสต์ด้วยหรือเปล่า ถ้ามันไปเสริมเขี้ยวเสริมเล็บ เวลามันภาวนามันจะภาวนายาก

แต่ถ้ามันไม่เสริมเขี้ยวเสริมเล็บกิลีสต์ เพราะว่าศึกษา กิลีสต์ก็ศึกษาด้วย ศึกษาธรรมะ กิลีสต์ก็ศึกษาด้วย ศึกษา จะศึกษาอะไร กิลีสต์ก็ศึกษาด้วย ทั้งๆ ที่ศึกษามาเพื่อจะให้ศรัทธานี้แหละ ศึกษามาให้ค้นคว้า ถ้ามันมีโอกาสการค้นคว้าใจมันลง ถ้าใจมันลงมันจะมีการประพฤติปฏิบัติ ในการประพฤติปฏิบัติจะเอาจริง

ถ้าเอาจริงของเรา เห็นใหม่ ถ้าเรากำหนดพุทโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าเราปฏิบัติ เราปฏิบัติแล้วล้มลุกคลุกคลาน ปฏิบัติแล้วมันไม่ประสบความสำเร็จ แต่ต้นทุนชีวิตเรายังมี สิ่งนี้มันมีค่า

สิ่งที่มีค่าคืออะไร?

สิ่งที่มีค่า เห็นใหม่ กำหนดพุทโธ พุทโธคำเดียว ถ้าคนมีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ พุทโธสะเทือน ๓ โลกธาตุ กามภพ รูปภพ สะเทือน ๓ โลกธาตุ ไม่ใช่สะเทือนจักรวาล จักรวาลมันแค่วัตถุ ๓ โลกธาตุมันซ้อนกันยิ่งกว่านี้มันสะเทือน ๓ โลกธาตุ เพราะอะไร เพราะจิตนี้มันเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ มันเคยเกิดตั้งแต่พรหมลงมา จิตนี้เวียนว่ายในวัฏฏะ แล้วถ้ามันสะเทือนหัวใจ ถ้ามันสะเทือนถึงตัวมัน มันสะเทือน ๓ โลกธาตุ แต่เราทำไม่ถึง เราทำไม่ได้ มันผิวเผิน มันส่งออกไป

ว่าเป็นมนุษย์ คุณมนุษย์ดี มนุษย์ เห็นใหม่ คุณ วิเศษป็นมันล่าเขา มันบอกวิถันธรรมมันสูงส่ง แล้วเวลาพวกตะวันตกพวกนี้พวกป่าเถื่อน เวลามันจะล่าเขา มันบอกว่ามันมีวัฒนธรรมนะ แล้วมันไปล่าเขา นี่ก็เหมือนกัน บอกว่าจะปฏิบัติ มันจะพุทโธๆ มันพุทโธสักแต่ว่า มันจะล่าเขาอยู่ นี่มันบอกว่ามันพุทโธ

แต่มันพุทโธโดยสมบูรณ์ พุทโธโดยหัวใจ พุทโธ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ถ้าจิตมันสงบเข้ามา พุทโธๆ มันสะเทือน ๓ โลกธาตุ สะเทือน ๓ โลกธาตุเพราะจิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ แล้วมันสงบระงับเข้ามา ถ้ามันสงบระงับเข้ามาได้ เห็นใหม่ มันมหัศจรรย์ มหัศจรรย์ว่าถ้าเราภาวนาไม่ได้ มันก็เป็นคุณงามความดี มันก็เป็นอริยทรัพย์ มันเป็นสัจจะของความเป็นมนุษย์คือมีกายกับใจ เป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เขาเป็นทิพย์ๆ เขาเปล็ดเพลินไปของเขา เวลาเขาจะฟังธรรมๆ เขาต้องแสวงหานั้น

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เห็นใหม่ **สตถา เทว-มนุษย์สถาน** เป็นครูของเทวดา อินทร์ พรหม ของโลกธาตุ นี่เหมือนกันครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมา จิตใจที่มันเป็นธรรมธาตุ สิ่งที่เป็นธรรมธาตุมันสื่อได้ เทวดา อินทร์ พรหมเขารู้ เวลาเขาจะศึกษา เขาจะศึกษาที่นั่น ศึกษาเรื่องอะไร ศึกษาเรื่องอริยสัจ

คำว่า “อริยสัจ” อริยสัจ ศึกษาทำไม?

จิตนี้มันกลั่น กลั่นมาจากอริยสัจ ถ้าจิตนี้มันยังไม่ได้กลั่นมาจากอริยสัจมันไม่มีการพัฒนาการ มันไม่มีการสำรวจ มันไม่มีการคายกิเลส ทำลายกิเลสไป การทำลายกิเลส จิตนี้มันกลั่นมาจากอริยสัจ แล้วอริยสัจมันอยู่ที่ไหน?

อ้าว! ก็ศึกษามาแล้ว ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มันมีมรรค มรรคญาณ มันมีความรู้ ความเห็นต่างๆ ไป เห็นใหม่ กิเลสยังไม่รู้จัก คนไม่รู้จักกิเลส คนไม่เคยเห็นกิเลส มันจะไปชำระ กิเลสได้อย่างไร ในเมื่อมันชำระไม่ได้ มันก็เป็นสิ่งที่จะไล่ล่าเขาไป จะเอาเขาให้ได้ไง แล้วมัน ไม่ได้หรอก มันไม่ได้เพราะว่าการไล่ล่าทางโลกมันเป็นเรื่องของกระแส กระแสกิเลสต้นหา ความทะยานอยาก กระแสลม ลมทางตะวันออก ลมตะวันตก พัดผ่านไปมา ผลของวิญญูะ ผล ของโลก ผลของโลกเขา

แต่ในเมื่อประพฤติปฏิบัติธรรม เห็นใหม่ มันจะถอดถอนนะ มันจะทำลายวิญญูะ มัน ทำลายวิญญูะ ก็ทำลายวิญญูะ นี่งานอันยิ่งใหญ่ สิ่งที่ว่าไม่มีวัฒนธรรม ประเพณีวัฒนธรรม เอาไว้หล่อหลอม ประเพณีวัฒนธรรมมันเป็นความจำเป็นของสังคม ถ้าสังคมชาวพุทธไม่มีการ แสดงออก ไม่มีพื้นฐาน แล้วมันจะพัฒนาขึ้นมาได้อย่างไร ถ้าไม่มีเรื่องของทาน ถ้าเรื่องของ ทานก็เรื่องฝึกการเตรียมพร้อมคน ถ้าคนยังไม่พร้อม คนยังไม่เตรียมพร้อมขึ้นมา มันจะไป ปฏิบัติอะไรกัน

มันจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันต้องเตรียมพร้อมคน แล้วคนที่เขาพร้อมของเขา เวลาเขา ฝึกหัด เขาเสียสละทานของเขาด้วยวัฒนธรรมประเพณี จิตใจของเขามันพัฒนาขึ้นไป ทาน ศีล ภาวนา เขาอยากภาวนา เขาอยากศึกษา เขาอยากประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้าปฏิบัติขึ้นมา สิ่ง ที่ วัฒนธรรมประเพณีก็เพื่อเหตุนี้ เหตุที่เราฝึกฝน เหตุที่เราสร้างศาสนทายาท เราสร้างวัฒนธรรม ของชาวพุทธ แต่เวลาปฏิบัติขึ้นมา เราปฏิบัติด้วยสัจจะด้วยความจริง ถ้ามีครูบาอาจารย์ เห็น ใหม่ เราปฏิบัติ ทำความสงบของใจเข้ามาให้ได้ก่อน ถ้าใจมันสงบเข้ามาได้ ใจมันสงบเข้ามา ถ้าใจสงบเข้ามามันได้ตัวจริง

สิ่งที่ว่ามนุษย์มีกายกับใจๆ เวลาเรื่องของร่างกาย ร่างกายต้องการบ้านที่อยู่อาศัย ต้องการสิ่งปรนเปรอมัน แล้วก็สร้างด้วยศักยภาพ ด้วยความสมฐานะของกิเลส สร้างใหญ่โตขึ้น ไปแล้วมันก็เอาไว้แค่อาศัย

แต่เวลาหัวใจละ หัวใจ พุทโธๆ ถ้าจิตมันมีเครื่องอาศัยที่องค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธ เจ้าปรารถนาหรือสัตว์ชนสัตว์นี้ไง ถ้าหรือสัตว์ชนสัตว์ วางธรรมวินัย มันมีวิธีการ วิธีการถ้าพัฒนา ได้ จิตของเราพัฒนาได้ กำหนดพุทโธได้ จิตมันสงบเข้ามาได้ ถ้าสงบเข้ามาได้มันจะเป็นความ มหัศจรรย์ มหัศจรรย์มาก มันมีความสุขไง มันมีความสุขนะ

สิ่งที่ว่าวัฒนธรรม เห็นใหม่ วัฒนธรรมของชาวพุทธๆ แล้วเราทำกันอยู่เนี่ย วัฒนธรรมของ ชาวพุทธมันเป็นกรอบ เป็นการพัฒนาการของใจ พัฒนาการคน พัฒนาการ เตรียมพร้อมคน แล้วมันพัฒนามา เราเข้ามาอยู่ในวัฒนธรรมนี้ เราก็อยากจะชวนเขาอยากจะได้ความจริง ได้

ความจริง ความจริงขนาดไหน มันก็ยังอยู่ในพิธีกรรมนั้น ถ้าเราศึกษาให้มันเข้าใจถ่องแท้ว่า วัฒนธรรมเขาทำกันอย่างไร วิธีการเขาทำกันอย่างไร เราทำจนคล่องแคล่ว มันก็อยู่ตรงนั้น

แต่ถ้าจิตใจ จิตใจมันอยากจะลึกซึ้งเข้าไปละ ลึกซึ้งเข้าไป นี่ฝึกหัดปฏิบัติ กำหนดพุทโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เวลาจิตสงบเข้ามา จิตสงบเข้ามา เห็นไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นมาได้ด้วยวิชา ๓ ด้วยวิชา ด้วยการประพฤติปฏิบัติ

วิชา เห็นไหม เราก็บอกว่า “วิชาเราก็เรียนแล้ว ปริยัติก็ศึกษามาแล้ว ศึกษาจนจบแล้ว วิชาเรามีท่วมหัวแล้วแล้วละ” จำเขามาทั้งนั้น ความจำไม่ใช่ความจริง ความจำไง ศึกษา ศึกษาเพื่อให้เข้าใจ ศึกษาเพื่อให้ชวนชวาย ศึกษาเพื่ออยากให้เราปฏิบัติไง แล้วถ้าปฏิบัติขึ้นมา ปฏิบัติแล้วก็ยังเอาการศึกษานั้นมาเป็นแนวทาง จิตใจมันก็อยู่ที่การศึกษานั้น มันไม่ปล่อยสิ่งที่ศึกษาเข้าเป็นตัวจริงของมันไง เพราะการศึกษามานั้นเป็นความจำ มันเกิดจากสมองไง

มนุษย์มีกายกับใจ หัวใจนี้สำคัญมาก หัวใจ ธรรมธาตุ เวลามันปฏิสนธิจิต **อวิชชา** **ปัจจัยาสงขารา** **สงขาราปัจจัยา** **วิญญาณ** ปัจจัยการของมัน สันตติ พัฒนาการของมัน จิต วิถีแห่งจิต จิตมันทำงานของมันอย่างไร เวลาจิต จิตที่มันเสวยอารมณ์ โดยคนเราเกิดมามีธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ เวลามีสันตติ ๕ ปฏิสนธิวิญญาณ สิ่งที่เราตรัสรู้กับขันธ์ ๕ เวลาขันธ์ ๕ มันรับรู้ขันธ์ ๕ มันออกมาเป็นสมองมันสังการ เห็นไหม เป็นสัญญา เป็นความจำ เป็นสังขาร เป็นความปรุง ความแต่ง เป็นความคิด ความคิดเป็นการวิจัย เป็นการศึกษ เป็นการค้นคว้า มันส่งออกมาหมด ละ มันไปศึกษามาจากนั้น เห็นไหม

แล้วถ้าเราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ศึกษาแล้วให้วางไว้ วางไว้ เวลาปฏิบัติจริงก็ กำหนดพุทโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ใช้ปัญญาใคร่ครวญของเรา เห็นไหม ใคร่ครวญหัวใจนี้ ถ้าหัวใจมันใคร่ครวญของมันด้วยสติปัญญา ด้วยปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิแล้ว ปัญญาโดยสัญชาตญาณ ปัญญาใช้โดยปกตินี้มันเป็นสามัญสำนึกของมนุษย์ มนุษย์มีธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ แล้วเราว่าเรามีปัญญามาก ถ้าไม่รู้จักกิลีสมันก็เป็นอย่างนี้

แต่ถ้ามันมีอำนาจวาสนามันทำจริงๆ สิ่งที่ทำมาแล้วเราก็ทำมาแล้ว วัฒนธรรมประเพณี เราก็ได้ทำมาแล้ว เราจะหาความจริงของเราละ เรากำหนดพุทโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ พุทโธๆ จนมันปล่อย มันปล่อย เพราะมันต้องปล่อย มันไม่ปล่อยมันก็เป็นความคิด ความคิดมันก็หยาบ นี่มันส่งออก ส่งออกตั้งแต่ที่นี่ นี่เสวยอารมณ์

เขาวา “จิตส่งออกไม่ได้ ส่งออกไม่ได้”

จิตส่งออกไปไม่ได้ก็คนตายนะสิ เพราะเราเป็นมนุษย์ มนุษย์มีคุณค่ามีกายกับใจ ร่างกายก็สำคัญ สำคัญนะ ถ้าร่างกายมันเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา มันก็เคลื่อนไหวได้ลำบาก มันก็ทำให้เราทุกข์เรายาก เราต้องอาศัยร่างกายนี้ เพราะใจนี้อาศัยอยู่ในร่างกายนี้ เพราะอาศัยร่างกายนี้ประกอบคุณงามความดี มือก็ยังทำงานได้ สมองก็คิดได้ ทุกอย่างก็คิดได้ ร่างกายก็ใช้ประโยชน์ไป แล้วประโยชน์นี้มันจะทำได้ มันก็ต้องมีพลังงาน ก็มีใจไง ถ้าใจออกจากร่างไป ร่างนี้ก็แข็งทื่อ มันก็เป็นท่อนฟืน แล้วหัวใจไปไหนละ

แต่ในปัจจุบันนี้เรามีกายกับใจ เวลาร่างกาย เราอาศัยการเคลื่อนไหว อาศัยทำคุณงามความดี อาศัยมัน อาศัยชั่วคราว แต่หัวใจละ หัวใจที่เราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้าเรามีสติปัญญา สิ่งที่สำคัญสำนึกที่การกระทำมันเป็นสัญชาตญาณ ถ้าเราพุทโธๆ เราจะเข้าไปสู่ใจของเรา ถ้าพุทโธๆ ถ้าจิตมันสงบ ถ้าสงบนะ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อธิปนาสมาธิ สงบมาก สงบน้อย มันจะสงบอย่างเล็กน้อย สงบปานกลาง สงบลึกซึ่งขนาดไหน ถ้ามันสงบขึ้นมา ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะ มีสติพร้อม มันสงบ เราสู้ แต่ถ้ามันไม่สงบละ มันไม่สงบเพราะอะไร

เห็นไหม เราจะล่า เรือปืนมันจะล่า แล้วไปล่าวัฒนธรรม ว่ามันป่าเถื่อน จะไล่ล่าเขา แล้วมันจะได้ไหม? ถ้ามันได้ขึ้นมาจะไปข่มขืนเขาไป แต่ถ้าเราทำตัวเราเอง เราเป็นชาวพุทธ เรามีความพอใจ เราจะปฏิบัติของเราเอง ไม่ให้กิเลสมันไล่ล่า เรือปืนก็กิเลส กิเลสมันตัวร้าย มันจะไล่ล่าเขา แต่ถ้าเอาความจริงละ กิเลสมันเป็นความจอมปลอม กิเลสมันค้นหาความทะยานอยาก กิเลสมันเป็นพญามาร แล้วเวลามันบังเงา มันก็บอกมันเป็นธรรมๆ ใจ แล้วมันก็จะไล่ล่า มันก็จะบังคับให้ได้ของมันไป

เราเป็นคนมีอำนาจวาสนา เราไม่ใช่คนไล่ล่าเขาด้วยค้นหาความทะยานอยาก แล้วบอกว่าอันนี้เป็นธรรมๆ เป็นธรรมของกิเลสไป เราไม่ต้องการอย่างนั้น เราต้องการสัจจะ ต้องการความจริง เราจะทำของเราเอง ไม่ต้องให้ใครมาไล่ล่า สิ่งทีไล่ล่าเป็นเรื่องของกิเลส เราจะทำความจริงของเราละ ถ้าทำความจริงของเราละ เราพุทโธของเรา เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิของเรา แล้วจะทำให้มันเกิดความจริงขึ้นมา ถ้าเกิดความจริงขึ้นมา มันจะเป็นความจริง

เราไม่ต้องการความจำ เราไม่ต้องการสัญญา เราไม่ต้องการให้ใครบังคับ แต่เขาบอกว่า “ถ้าอย่างนั้นมันเป็นความอยาก ถ้ามีความอยากเป็นกิเลส ปฏิบัติไม่ได้”

แล้วความอยากที่เป็นมรรคไป สิ่งที่เป็นมรรค คุณสมบัติของเราไป คุณสมบัติของความ เป็นมนุษย์ไป คุณสมบัตินั้นมีกายกับใจ หัวใจเป็นของเรา หัวใจนี้เป็นของเรา แต่กิเลสมันครอบงำอยู่ หัวใจนี้ของเรา หัวใจที่ยิ่งใหญ่นี้เป็นของเรา มันอยู่ในหัวอกนี้ แต่เพราะมันโดนกิเลสครอบงำ กิเลสครอบงำเพราะว่ากิเลสอาศัยจิตใจของสัตว์โลก อาศัยตั้งแต่จิตใจตั้งแต่พรหมลงมา อาศัยทุกดวงใจ เห็นไหม ทุกดวงใจ

โดยธรรมชาติของมัน พญามารมันครอบงำไว้หมด แล้วเวลาเรามาประพฤติปฏิบัติ เห็นใหม่ เราจะเอาจริงเอาจังขึ้นมา มันก็บังงา บังงามันก็ทำลาย มันทำลายไปหมดละ ถ้ามันทำลาย เห็นใหม่ มันไม่ใช่ธรรมะ ไม่ใช่สังขะ สังขธรรม ไม่ใช่ธรรมะขององค์-สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำให้เราทุกข์เรายาก ทำให้เราลำบาก

เราเกิดเป็นมนุษย์ต่างหากละ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาสร้างอานาจาตนา ทำให้หัวใจเข้มแข็งขึ้นมา ให้มีอานาจาตนาบารมี ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำมาขนาดนั้นนะ แล้วครูบาอาจารย์ของท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้าท่านไม่ได้สร้างอานาจาตนา มา ท่านจะไม่มีคามเข้มแข็ง ท่านจะไม่มีวุฒิภาวะที่จะฝ่าฝืนทนแรงเสียดสีของมันได้ เห็นไหม

แล้วของเรา เราทนของเราไม่ได้ แล้วเวลาปฏิบัติขึ้นมา เห็นใหม่ ก็ให้มันชิงนำ ชิงนำมันก็เป็นเรือปืนไง มันก็จะบังคับเอาใจ พวกนี้ไม่มีวัฒนธรรมไง พวกนี้ยึดมันให้หมดใจ แล้วยึดมาเป็นอะไร? ยึดมาเป็นธรรมใหม่?

ก็เอ็งไล่ล่าเขา เอ็งทำลายเขา มันจะเป็นความจริงขึ้นมาได้อย่างไรละ แต่ถ้าเขาพอใจแล้วเขาศึกษา เขาศึกษาของเขา เขาเห็นอะไรเป็นประโยชน์ และอะไรเป็นโทษของเขา เขาเห็นเป็นประโยชน์เป็นโทษของเขา เขาจะทำของเขาขึ้นมา ถ้าเขาทำของเขาขึ้นมา เห็นใหม่ เราก็ทำด้วยความเต็มใจ

เขาบอก “มีความอยากปฏิบัติไม่ได้”

มีความอยากโดยกิลีส โดยความไล่ล่า สิ่งนั้นนั่นนะกิลีส แต่เราศึกษา เราเข้าใจ เรามีศรัทธามีความเชื่อ เราทำของเราขึ้นมาด้วยคุณประโยชน์กับเรา เป็นความอยาก แต่ความอยากนี้ไม่ใช่การบังคับ ไม่ใช่การไล่ล่า เกิดจากมรรค เกิดจากสัมมาทิฐิ เกิดจากความเห็นชอบ เกิดจากสติชอบ เกิดจากปัญญาชอบ

แต่ทำไมปฏิบัติไม่ได้ละ? ทำไมล้มลุกคลุกคลานละ?

อ้าว! เกิดจากความเห็นชอบ แต่กำลังมันอ่อนแอ เห็นใหม่ เราเอามืด เราเอาดาบไปสู้กับปืนใหญ่ เรือปืนมันยิงเอาที่หนึ่งกระเด็นเลย แล้วเราก็เอามืดเอาดาบนี้วิ่งเข้าไปรบกับมัน เราก็ต้องมีสติมีปัญญาสิ เห็นไหม

เขาบอก “ทำไมก็ปฏิบัติแล้ว ทำไมมันทุกข์มันยากอย่างนี้”

กิเลสมันครอบงำจนเคยชิน กิเลสมันครอบงำหัวใจจนอยู่ในอาณาเขตของมันมาตลอด มันขยับที่ไร มันก็ยิ่งตายหมดละ แล้วเราก็เอามืดเอาพำไปสู้กับมันอยู่เนี่ย เห็นไหม มรรค เราต้องฝึกหัดฝึกฝนขึ้นมา เพราะเราสร้างมาอย่างนี้ไง

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม ขิปปาภิญญาที่ปฏิบัติง่ายรู้ง่าย เขาสร้างของเขามา มันมีเรือป็นมา ไอนี้มีนิวเคลียร์ใส่มาเลย ที่เดียวจบหมด ให้มันมาพร้อมกันเลยนะ เรือเข้ามาให้เต็มพร้อมกันเลย แล้วกดทีเดียวให้หมดเลย ขิปปาภิญญา

แต่ของเรามันมีแต่ตาบ เรามีแต่หอกหลาวไปสู้กับมันนะ จะสู้กับมัน เราก็ต้องใช้ยุทธวิธี ใช้ความเข้มแข็งของเรา ใช้ความมุมานะของเรา เห็นไหม พุทโธ ปัญญาอบรมสมาธิให้มันเกิดขึ้น จิตสงบ จิตสงบเข้ามา ทำของเราเต็มที่ แล้วพิจารณาฝึกหัดให้

เวลาเขายึดครองกัน เขายึดครอง เขาพยายาม เขามีเล่ห์กลของเขาเพื่อจะยึดครอง แล้วกิเลสมันยึดครองหัวใจเราอยู่แล้ว กิเลสเราไม่เคยเห็นมันใช่ไหม เราไม่เคยเห็นกิเลส แล้วเราจะเอาจริงขึ้นมา เห็นไหม เอาจริงเอาจริงขึ้นมา ถ้ากิเลสมันหลบใน เราก็ไม่เจอมันอีก นี่มันหลบในนะ มันหลบ มันหลบไปไหนละ กิเลสมันหลบในนะ

เวลายึดครองกัน เขาใช้กลยุทธ์กลวิธีร้อยแปดพันเก้าเพื่อจะยึดครองให้ได้ แล้วหัวใจเราละ สิ่งที่เราเกิดมา เห็นไหม ว่าสิ่งนี้มีคุณค่าๆ กายกับใจมีคุณค่ามาก มีคุณค่ามาก ทั้งๆ ที่เราประพฤติปฏิบัติถ้ายิ่งถึงที่สุดไม่ได้ ยังสู้ไม่ได้ก็มีคุณค่า มีคุณค่า มีคุณค่าเพราะ เพราะมีสติมีปัญญา เพราะอะไร เพราะยังมีสามัญสำนึก

ดูสิ ดูสิ่งที่มีคุณค่าในชีวิตของมนุษย์ที่โดยทั่วไป เขาทำอะไรกันอยู่นั้นนะ เขาเห็นแต่ผลประโยชน์ของความเป็นอยู่ทางโลกไป เขาว่าสิ่งนั้นจะจุนเจือเขาไป มันจะจุนเจือได้มากน้อยแค่ไหนละ มันก็จุนเจือได้ชีวิตนี้เท่านั้น แต่ถ้าหัวใจของเราละ เราจะจุนเจือเราได้ เราจะจุนเจือเราได้ถ้าเรามีสติมีปัญญา เห็นไหม ๑. ความทุกข์ยากไม่แผดเผาเราจนเกินไปได้

สิ่งที่เราว่าเรามีความสุขๆ บั้นหน้าใสกันทั้งนั้น มันมีแต่กิเลสแผดเผา มันมีแต่การชวนขายสิ่งนั้นมาให้มันเป็นประโยชน์ ให้คิดว่าสิ่งนั้นเป็นประโยชน์ๆ มันเป็นจริงหรือเปล่านั้น มันไม่เป็นจริง พอไม่เป็นจริง ในเมื่อมันขัดใจ ขัดใจกิเลสมันก็แผดเผา แต่ในเมื่ออุฏฐิภาวะอย่างนั้น มันก็อาศัยสิ่งนั้นว่าเป็นประโยชน์ๆ ใจ แล้วสังคมเขาก็เชิดชูกันใจ สังคมกับสังคมคนมีกิเลส สังคมของคนติดตามอด

แต่เราเชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเชื่อครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติจริง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านเสียสละมาก่อน ท่านเป็นถึงกษัตริย์ ทวีปยศมบัติ เห็นไหม ดูสิ กษัตริย์ในสมัยพุทธกาลออกบวชๆ มหาศาลเลย เขาก็มีเหมือนกัน แต่เขามีอำนาจ

วาสนาของเขา เขาเสียสละของเขาได้ ใจของเขา เราจะไปแสวงหาสิ่งนั้น แล้วว่าสิ่งนั้นเป็นการประสบความสำเร็จ แล้วมาแผดเผา มันกิเลสทั้งนั้น แต่เขาปั้นหน้าใส่กัน เห็นใหม่

แต่ถ้าเราทำของเรา เราเอาจริงเอาจังของเรา สิ่งนั้นเราวางไว้ ว่าสิ่งที่มีคุณค่าๆ คือความเป็นมนุษย์ไง ปฏิบัติถ้ามันยังไม่ได้ประสบความสำเร็จ เราก็ยังความเป็นมนุษย์อยู่ ก็ยังมีสิทธิเรายังมีโอกาสที่กระทำ เราชวนชวายของเรา เรามีความจริงจังจริงจังใจของเรา พยายามทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบ เห็นใหม่ เรามีความสุข มีความสุข

เวลาคนที่เขามีความสุข กิเลสมันแผดเผา ตัดทอนความทะยานอยากมันเผาหัวใจ แต่เผาหัวใจมันรู้ แต่ก็พยายามว่าตัวเองมีความสุขๆ เพราะ! เพราะจนตรอก ไม่มีทางออก ก็ต้องว่าเป็นความสุข เพราะว่าก็คิดว่าเป็นความสุข ทุกอย่างเป็นความสุข ก็แสวงหาเพื่อมันทั้งนั้นนะ ก็เพื่อความสุขๆ แล้วก็มีความสุข แต่กิเลสมันแผดเผา เขารู้

แต่ถ้าเราพุทโธๆ เราจะไปต่อสู้กับกิเลส กิเลสมันต่อต้าน กิเลสมันพลิกแพลง เราก็ทุกข์ไป เดี๋ยวจนกรรมแล้วก็เหนื่อยล้า นั่งสมาธิแล้วมันก็โง่งง ทำอะไรมันก็โง่งง เห็นใหม่ ครูบาอาจารย์ท่านก็มีกลยุทธ์สู้กับมัน เห็นใหม่ สิ่งทีอดนอนผ่อนอาหารในการกระทำของเรา เนี่ยเป็นเทคนิคทั้งนั้น สิ่งที่ว่าเทคนิค เป็นวิธีการ ที่จะไปต่อสู้กับมัน

เขาบอกว่า “อ้าว! ชีวิตนี้ก็ทุกข์ยากแสนยากอยู่แล้ว มันมานั่งมาภาวนาแล้วมันก็ควรจะพออยู่ พออยู่พอกิน พออยู่ได้ไง ยังต้องมาอดนอนผ่อนอาหารอีก มันก็ทุกข์ยากอยู่แล้ว ทำไมต้องมาทุกข์มากขึ้นไปอีกล่ะ”

มันเป็นเครื่องขัดเกลากิเลส เพราะกิเลสมันอยู่กับใจ ถ้าเรากินอิมนอนอุ่น กิเลสมันก็ตัวอ้วนๆ ไปด้วย เรามีกำลังเมื่อไหร่ กิเลสก็มีกำลังด้วย ถ้าเราทอนกำลังมันออก กิเลสมันก็อ่อนแอไปด้วย ฉะนั้น เวลาที่เราอดนอนผ่อนอาหาร นั่นล่ะเราทอนมัน ทอนมัน เห็นใหม่ อดงดควัดตรเป็นเครื่องขัดเกลากิเลส เห็นใหม่ มันไม่ใช่เครื่องวิธีการกำจัดกิเลส แต่มันเป็นเครื่องส่งเสริม มันเป็นเครื่องขัดเกลา เห็นใหม่

เรือปืนๆ เวลาเขาจะรบกับเรา เขาขู่เขาเขี้ยม แล้วเราจะใช้กลยุทธ์วิธีการอย่างไรจะไปต่อสู้กับมัน เห็นใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก มอบไว้ให้แล้ว อดงดค์ ๑๓ ข้อ แล้วยังมีการผ่อน การฝึกการหัด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าธรรมและวินัยจะรื้อสัตว์ชนสัตว์ วิธีการจะรื้อสัตว์ชนสัตว์มันเป็นวิธีการทั้งนั้นนะ แต่ถ้าไม่มีวิธีการ เราจะไปสู้กับมันได้อย่างไรละ ก็ต้องมีวิธีการจะไปสู้กับมัน

เวลาจะไปต่อสู้กับใครก็จะเอามือเปล่าๆ ไปสู้กับมัน สติ สติก็ชื่อ สติเป็นอย่างไร สมาธิสมาธิว่างๆ ว่างๆ มันเป็นคำพูด มันไม่มีความจริง แต่ถ้าเป็นสมาธิขึ้นมาไม่ใช่ว่างๆ สมาธิขึ้นมา

มันปิดกิเลสออกหมด แล้วมันเป็นสมาธิ พุทโธๆ จนละเอียดเข้ามา จนกิเลสมันจับต้องสิ่งใดไม่ได้ กิเลสมันพลอ กิเลสมันไม่มีโอกาสได้ต่อกร จิตมันก็สงบลง จิตก็สงบลง

แต่ถ้ามีกิเลสมันสงบลงใหม่ นี่สงบลงเพราะมันสลัดกิเลสออกไป แต่มันสลัดได้ชั่วคราว ใจ มันก็สลัดเป็นสมาธิใจ นี่มันเป็นวิธีการจะต่อสู้กับมันใจ ถ้าเราไม่มีวิธีการสิ่งใด แล้วจะเอาอะไรไปสู้กับมันล่ะ เวลาสู้ก็แพ้เขามาตลอดอยู่แล้ว แล้วเวลาปฏิบัติแล้วก็ว่า มันยิ่งทุกข์ยากเข้าไปใหญ่

อ้าว! ทุกข์ยากนี่เป็นวิธีการ วิธีการเพื่อให้จิตสงบ แล้วถ้าจิตมันสงบไปแล้ว มันสงบเพราะอะไรล่ะ มันสงบเพราะวิธีการนั้นใจ มันสงบเพราะว่าเรามีสติรักษาใจ เราพุทโธๆ ชัดๆ ไม่ให้มันแฉลบออกไปใจ ไม่ให้มันออกไปจับกิเลสใจ ไม่ให้กิเลสสอดเข้ามาใจ นี่เราพุทโธชัดๆ เห็นใหม่

“ต้องลงทุนลงแรงกันขนาดนี้เชียวนะหรือ”

อ้าว! การลงทุนลงแรงอย่างนี้ก็มรรคผล เขาทำอาบเหงื่อต่างน้ำเพื่อประกอบสัมมาอาชีวะ เขายังทุ่มเทกันขนาดนั้น แล้วผลของเขา เขาได้เงินได้ทอง แต่เขายังคาอยู่ในวิภวัญชะ ใจของเขาของเรา อึดตบสมบัติ เวลาได้ขึ้นมามันคำนวณเป็นเงินเป็นทองไม่ได้เลย เงินทองเห็นใหม่ เขากู้ยืมกันเท่าไรเขายังกู้ยืมกันได้ คนขาดตกบกพร่อง ถ้าเขาเป็นญาติพี่น้องกัน เขาจะช่วยเหลือเจือจานกัน

ใจของเขา เวลาจิตมันสงบเข้ามา เงินทองซื้อไม่ได้ มันวัดค่าไม่ได้เป็นเม็ดเงินเม็ดทองเลย มันมีค่าเลอเลิศกับใจดวงนั้น เพราะใจดวงนั้นได้สัมผัสสัมผัสสมาธิ มันเป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันติภูมิจิโภา เราแสวงหาได้ซื้อได้เสียดมาตลอด เราแสวงหาสิ่งที่ซื้อมัน สิ่งที่เป็นสัญญา แต่พอจิตเราสงบเข้ามา มันได้สัมผัสความจริง ความสัมผัสความจริงมันเป็นการยืนยันใจ คนเราจิตที่มันยังลุ่มๆ ดอนๆ มันยังลุ่มลุ่มคลุกคลานอยู่ใจ ถ้าจิตมันสงบขึ้นมา มันเชื่อมั่นของมัน มันจะเป็นอจลศรัทธา

ศรัทธาที่ลุ่มลุ่มคลุกคลาน ศรัทธาที่มันยังเอาแน่เอาไม่แน่ เอาจริงเอาไม่จริง มันก็ยังกำกวมใจ แต่ถ้ามันได้สัมผัสขึ้นมา สัมผัสคือปัจเจกตั้ง สัมผัสคือสันติภูมิจิโภา มันรู้จริงเห็นจริงกับใจดวงของมัน มันวัดเป็นมูลค่าได้ใหม่ วัดเป็นมูลค่า ดุสิต เขาจ้างลูก เห็นใหม่ อนาคตบิณฑกิตติเศรษฐีจ้างลูกไปพึ่งเทศน์ เขาใช้เงินจ้างไปๆ เขายังจ้างวานไปจนกว่าจะมีดวงตาเห็นธรรม นี่เขายังจ้างวานกันไป ใจนี้ของเรา เราปฏิบัติของเราเป็นความจริง เป็นความจริงขึ้นมา ใครจ้างวานมาล่ะ

สิ่งที่ทางโลกเขาจ้างวานกัน เขาช่วยเหลือเจือจานกันนะ สิ่งนั้นเป็นเรื่องโลก แต่ถ้าเราปฏิบัติตามความเป็นจริง ถ้าจิตมันสงบ จิตสงบขึ้นมามันเป็นอจลศรัทธา มันฝังใจ แล้วเรา

พยายามค้นคว้าของเรา ถ้าเราไม่เห็นกิเลส เราก็ชำระล้างกิเลสไม่ได้ แล้วกิเลสมันเป็นนามธรรม เขาบอกว่า “กิเลส สังโยชน์ ๓ สังโยชน์ตัวเป็นอย่างไร? สักกายทิฏฐิมันอยู่ที่ไหน?” อ้าว! ทิฏฐิก็ความคิดเนี่ย ทิฏฐิก็ทิฏฐิมาณะของใจ แล้วเวลามันเป็นมิจฉาขึ้นมา มันเกิดทิฏฐิขึ้นมา มันก็เห็นผิด แล้วก็ยึดมั่น แล้วจะไปแก้ทิฏฐิแก้อย่างไร

สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส กามราคะ ปฏิฆะ กามราคะ ปฏิฆะ พอมันมีกาม เวลาที่มีกามก็พิจารณาอสุภะไง เพื่อจะละกามไป ก็ละกามก็ละอารมณ์แค่ชั่วคราวมันยังไม่เห็นจริงหรอก เพราะอะไร เพราะมันยังไม่เห็นกิเลสไป กิเลสเป็นนามธรรม

สิ่งที่ว่าสังโยชน์ๆ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส มันเป็นผล มันเป็นผลที่เราพิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรมตามความเป็นจริง ถ้าพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม สติปัฏฐาน ๔ เราแยกแยะของเรา ถ้ามันจับต้องได้ เห็นไหม เราจะเห็นหน้ากิเลส พอจิตมันเสวยอารมณ์ๆ จิตสงบแล้วถ้ามันเสวยอารมณ์ คำว่า “จับได้” ถ้าเราเห็นกาย เวลาเห็นกายมันสะท้อนหัวใจขนาดไหน นี่ไง นั่นละ เราเห็นหน้ามัน เราได้สัมผัสกับมัน

ถ้าจิตเราไม่สงบ จิตเราไม่มีหลักมีเกณฑ์ เราไปรู้ไปเห็น ไปรู้ไปเห็นมันก็เป็นทางวิชาการ สิ่งที่เราที่เห็นมาจากไหน เห็นมันอย่างไร ดูสิ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ตา หู ลิ้น กาย เห็นไหม อายตนะมันกระทบ ภาพต่างๆ รู้เห็นไปหมดละ แต่ทุกอย่างมันรวมลงที่ใจ คนนอนหลับมันยังฝัน นิ่งสมาธิอยู่ จิตมันสงบเห็นนิมิตนะมันไปแล้ว มันรู้มาจากไหนๆ ตา หู จมูก ลิ้น กาย มันเห็นมันถึงรู้ไง

นี่เหมือนกัน จิตมันสงบเข้ามาแล้วถ้ามันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง มันถึงรู้ของมันไป แต่ถ้ามันไม่เป็นความจริง เห็นไหม ไม่เป็นความจริง ไม่เห็นหน้ากิเลส ถ้าไม่เห็นหน้ากิเลสมันก็ทำอะไรไม่ได้ แล้วเวลาพิจารณาไปพิจารณาไป พิจารณาแล้วพิจารณาซ้ำ พอพิจารณาแล้วมันปล่อย เวลากิเลสมันหลบใน จะค้นคว้าหาหน้ากิเลสก็ยังไม่ต่อสู้อันขนาดนี้ แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติไปแล้ว เวลาพิจารณาไปแล้วมันปล่อยๆ เวลากิเลสมันหลบในนะ

เวลาทางหมอแผนไทย เห็นไหม เวลาเขาเป็นอีสุกอีใส เวลามันหลบใน เขาต้องใช้ยาเขียวกระทุ้งนะ กระทุ้งให้อีสุกอีใสมันออก เพื่อจะไม่ให้มันหลบใน เขากระทุ้งนะ เขาไม่ให้กิเลสหลบใน ใช้น้ำมันโรคิไซ้ใหม่ มันเป็นโรค เขามียาเขียว เขามียาที่กระทุ้งให้มันออกมา เพื่อไม่ให้มันหลบใน ไม่ให้มันคลุกเข้าไปข้างใน

นี่เหมือนกัน ถ้ากิเลสมันหลบใน หาไม่เจอ หาไม่เจอ พิจารณาไปแล้วปล่อย ปล่อยแล้วก็ “โอ้ย! มันปล่อย” การปล่อย ปัญญาอบรมสมาธิมันก็ปล่อยได้ เวลาสิ่งที่มันทุกขใจ สิ่งที่มันฝัง

ใจ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิมันก็ปล่อย มันก็ปล่อย เห็นไหม นี่วุฒิภาวะๆ ใจ วุฒิภาวะของใจ ใจสูงต่ำขนาดไหน

เวลาจิตใจของคนที่เขาต่ำ เขาว่า “เขาเกิดเป็นมนุษย์ มันมีชาติเดียวเท่านั้นนะ อย่างมา หลอกกัน ใช้ชีวิตนี้ให้คุ้มค่าเลย โอ้ย! จะทำทาน จะมาประพฤติปฏิบัติ โอ้ย! ไม่เื่องขนาดนั้น หรือเกิดมาเป็นคนที่ต้องใช้ชีวิตให้คุ้มค่า” นี่เวลาจิตใจเขาคิดแบบนี้

ถ้าจิตใจของคนพัฒนาแล้วนะ คนต่างจากสัตว์ สัตว์มันก็กินอยู่เหมือนกัน มันก็สืบพันธุ์ เหมือนกัน มันเป็นสัตว์ แต่เราเป็นคน เราเป็นคน เรามีสติปัญญา เราถือศีล ถือพรหมจรรย์ เรามีสิทธิทำได้ทั้งนั้น แต่เราไม่ทำ เราไม่ทำเพราะอะไร เพราะเราจะพัฒนาหัวใจของเรา ถ้าพัฒนา หัวใจของเรา เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราจะมาปฏิบัติเอาจริงเอาจัง ถ้าเอาจริงเอาจังขึ้นมา มันเป็นเรื่อง ถ้าเป็นเรื่องนี้จิตใจของคนที่มีสูงขึ้นมา เห็นไหม

เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นไป คนที่ยังไม่ได้สัมผัส ไม่ได้สิ่งใด มันก็เป็นศรัทธา ศรัทธาความ เชื่อ แต่ถ้าจิตสงบเข้าไปแล้วเป็นความจริงเป็นอจลศรัทธา มันได้จริงของมันแล้ว ถ้าจริงของมัน ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนาเห็นกิเลส ยกขึ้นสู่วิปัสสนาเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง พิจารณาแยกแยะๆ ถ้ามันปล่อย มันปล่อย เห็นไหม ถ้ามันปล่อย ถ้าคนมีอำนาจ วิชาเข้าแล้วเข้าแล้ว มันปล่อยขนาดไหนก็จับพิจารณาได้ นี่คนที่มีความวิชา

แต่ถ้ากิเลสมันคือด้าน เวลากิเลสคือด้านเพราะกิเลสมันก็มีชีวิต เห็นไหม เราคิดอย่างไร กิเลสมันอยู่เบื้องหลัง มันคอยยุแหย่ตลอดแล้วเวลาพิจารณาไปแล้วถ้ามันคือด้าน มันหลบใน มันหลบใน เวลาปล่อยแล้วเราก็มันปล่อยแล้ว มันปล่อยแล้วมันสวมรอย มันสวมรอยมัน จะเอามรรคเอาผลนะ แล้วมันจะเอามรรคเอาผลมาจากไหนล่ะ ในเมื่อการประพฤติปฏิบัติมัน ไม่สมดุ

ความสมดุ มัชฌิมาปฏิบัติ ความสมดุความพอดี เห็นไหม ดูสิ เวลาเราจะทำสมาธิ เราทำความสงบของใจ เรายังต้องมีสติมีปัญญา เราต้องมีจุดดวงควัตร ๑๓ เพื่อเป็นเครื่องขัดเกลา เพื่อเป็นเครื่องต่อสู้ เรายังมีเครื่องมือเครื่องมือเข้าไปต่อกรกับกิเลส ไม่ให้มันมาครอบงำ แล้วทำ จนมันเป็นอิสระได้ จนมันเป็นสมาธิได้ แล้วเรายกขึ้นสู่วิปัสสนา ยกขึ้นสู่วิปัสสนาเพราะ เราเห็นกิเลส เราสู้กับกิเลสได้

ถ้ามันคือด้าน มันหลบใน หลบในที่มันมีผลทำให้คิดว่ามันตายแล้ว เพราะมันหลบใน มันหลบใน เห็นไหม มันหลบใน ตทั้งหมดมันปล่อยชั่วคราวๆ การปล่อยอย่างนี้ ดูสิ ปัญญา อบรมสมาธิมันก็ปล่อยเหมือนกัน แล้วเวลายกขึ้นสู่วิปัสสนา อจล-ศรัทธาแล้วแหละ อจล ศรัทธา ศรัทธาที่ไม่คลอนแคลน เพราะมันต่อสู้แต่กิเลสมันหลบใน มันพลิกกลับมา อจลศรัทธา นี้ล้มเลย ล้มเลยเพราะมันปล่อยไป ปล่อยคือตทั้งหมด ปล่อยคือปล่อยชั่วคราว พอปล่อย

ชั่วคราว เจ้าตัวคิดว่ามันเป็นจริง พอเจ้าตัวคิดว่ามันเป็นจริง เพราะกิเลสมันหลงในมันไม่ได้ ขำระล้างกิเลสตามความเป็นจริง เห็นกิเลสแต่ไม่ได้ขำระล้างกิเลสตามความเป็นจริง แล้วกิเลสมันหลงใน หลงในจนให้ผู้ปฏิบัติเห็นว่ามันเป็นอย่างนั้น มันเป็นจริงอย่างนั้น นี่กิเลสมันตีกลับ เวลากิเลสมันหลงในมันให้ผลนะ

แต่ถ้ามีครูมีอาจารย์นะ ถ้ากิเลสมันหลงใน ในเมื่อมันมีอยู่ ของมันมีอยู่ หลบในก็กระทุ้งมันสิ เห็นใหม่ อีสุกอี่เสเขาใช้ยาเขียวกระทุ้งมัน ให้กินยาเขียวเข้าไปเพื่อขับให้มันออกมา นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันหลงใน เราก็ทำความสงบของใจให้มันคง แล้วยกกาย เวทนา จิต ธรรมขึ้นมาพิจารณา ถ้ามันไม่พิจารณา มันไม่มี “ก็ปล่อยวางหมดแล้ว พิจารณาแล้วมันปล่อยวางหมดแล้ว” ...มันหลงใน มันหลงใน มันไม่มีก็จับต้องไม่ได้

ตั้งสติให้ดีๆ ตั้งสติไว้ ทำความสงบของใจเข้ามา ยกขึ้น ของมันมี หาให้เจอ เพียงแต่ว่า เวลากิเลสมันหลงใน แล้วมันก็ใช้เล่ห์เหลี่ยมของมันบอกว่าอย่างนั้นไม่มี แล้วมันเป็นนิสัย นิสัยของเราด่วนได้ มักง่าย เห็นใหม่ มักง่ายไม่ละเอียดรอบคอบ ถ้าความไม่ละเอียดรอบคอบ เดี่ยวมันก็เสื่อม ทั่วๆ ที่เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาด้วยความมูมานะอุตสาหะนะ

การประพฤติปฏิบัติมันมีเจริญแล้วเสื่อม เวลาเจริญ เจริญขึ้นมา เจริญขึ้นมาด้วยความเพียร ความวิริยะ ความอุตสาหะของเรา เวลามันเสื่อมนะ ล้มลุกคลุกคลานอยู่อย่างนั้น แล้วถ้าอำนาจวาสนาไม่มี มันก็คาไว้อย่างนั้น จะไปข้างหน้าก็ไม่ไป จะถอยหลังมันก็ไม่ถอยนะ นี่กิเลสหลงใน

ถ้ามีครูบาอาจารย์นะ กระทุ้ง กระทุ้งขึ้นมา มันมี นี่ก็ยกก็ได้ ถ้ามันทำไม่ได้ กลับมาทำความสงบของใจให้มันคง มันคงแล้วโน้มไปสู่กายเลย เพราะถ้ามันเคยพิจารณากาย ทางมันเคยเดินมันทำได้ แล้วเวลาทำความสงบของใจเลย ยกขึ้นสู่วេทนา ยกขึ้นสู่จิต ยกขึ้นสู่ธรรม ของมันมี มันขวางอยู่นะ

ที่มันเป็นนามธรรมไง ดูสิ เราเดินเข้าบ้านออกบ้านผ่านประตูมันเป็นอะไร? เป็นอากาศ อากาศมากระทบตัวเรานะนะ แต่มันไม่มี เพราะมันมีทางผ่าน นี่เหมือนกัน เวลามันหลงใน มันบอกมันไม่มีๆ มันมี มันมีเพราะอะไร มันมีเพราะมันไม่สมมุจเฉทปะทาน ถ้ามันสมมุจเฉทปะทาน เห็นใหม่ เวลามันขาด มันสะเทือนโลกธาตุ มันสะเทือนหัวใจ

สิ่งที่มีคุณค่าที่สุดของมนุษย์คือกายกับใจ แล้วร่างกายนี้ เวลาเราออกกำลังกาย เราดูแลรักษา ร่างกายมันแข็งแรง เห็นใหม่ แล้วหัวใจ หัวใจที่มันประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันมีสติปัญญาทำสมาธิ สมาธิมันเป็นสัมมาสมาธิ มันแข็งแรง แล้วเวลามันขำระล้างขึ้นมา นี่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วัฒนธรรมของชาวพุทธๆ มันเกิดมรรคญาณ มันเกิดมรรคสามัคคี

มรรคมันคืออะไร?

มรรคมันคือศีล สมาธิ ปัญญา แล้วศีล สมาธิ ปัญญามันเกิดมาจากไหน พระพุทธศาสนา ศาสนาแห่งปัญญาๆ ปัญญาเกิดมาจากไหน ปัญญาเกิดจากการศึกษา ปัญญาเกิดจากการเล่าเรียนใช่ไหม การศึกษาการเล่าเรียนนั้นทำให้เกิดศรัทธา ให้เกิดศรัทธาแล้ว ให้เกิดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เกิดความเป็นจริง ความเป็นจริงคือศีล สมาธิ ปัญญา จาก ภาวนามยปัญญา ภาวนามยปัญญามันเกิดจากไหน มันเกิดจากจิต จิตที่สงบพร้อมแล้ว จิต ออกวิปัสสนา วิปัสสนาแยกแยะเข้ามาในสติปัฏฐาน ๔ แล้วมันเป็นความจริงขึ้นมา เห็นไหม ไม่ให้กิเลสมันหลบในใจ

จะต่อสู้กับกิเลสก็ไม่ว่างมัน หามันไม่เจอ เวลาเจอมันแล้ว ประพฤติปฏิบัติเข้าไปแล้ว มันยังหลบมันยังหลีก เห็นไหม มันหลบในนี้มันหลบไปเลย แล้วเราก็จับต้องอะไรไม่ได้ “อ้าว! ปฏิบัติก็ปฏิบัติมาแล้ว ทำทุกอย่างก็ทำมาแล้ว พระพุทธเจ้าสอนอย่างไรก็ทำหมดแล้ว แล้วให้ทำอย่างไรต่อ ให้ทำอย่างไรต่อ”

สิ่งนี้นั้นมันคืออะไรละ? มันไม่มีใครทำลายเราเลยนะ มีแต่คนจะส่งเสริม แต่สิ่งที่มันเป็นอยู่เพราะกิเลสของเรา กิเลสค้นหาความทะยานอยากมันเป็นเวรเป็นกรรม ใครสร้างมาก สร้างน้อยขนาดไหน คุณสิ ขิปปาภิญญาเขาปฏิบัติง่ายรู้ง่าย เขามุมนะบากบั่นมาเต็มที่แล้ว ถ้า เขามุมนะบากบั่นมาเต็มที่แล้ว เวลาเขาปฏิบัติขึ้นมาด้วยผลบุญอันนั้นมันจะส่งเสริม มันจะเป็นจริง

แต่ของเรา เห็นไหม เราได้สร้าง สร้างบุญกุศลมาถึงได้เกิดมาเป็นมนุษย์นะ เกิดมาพบ พระพุทธศาสนา เกิดมาแล้วได้ประพฤติปฏิบัติ แต่อ่านาจวาสนาเราไม่ตลอดรอดฝั่ง มันมีสิ่งใดที่กีดขวางอยู่ สิ่งกีดขวางใครทำมา ก็เราทำมาทั้งนั้นนะ เราทำมา เราก็ต้องทำในปัจจุบันนี้ ทำปัจจุบันนี้ ทำปัจจุบันให้สมฐานะ ให้สมกับมรรคสามัคคี ให้สมกับมรรคญาณ ให้สมกับ ภาวนามยปัญญา ให้สมกับสิ่งที่ปัญญามาเกิดจากการภาวนา

ภาวนาจากไหน?

ภาวนาเกิดจากจิต จากจิตที่สงบระงับ จากจิตที่เป็นความจริงขึ้นมา มันถึงได้ค้นคว้า ถึงได้เห็นสติปัฏฐาน ๔ ถึงได้เห็นตามความเป็นจริง แล้วมันยังล้มลุกคลุกคลานอยู่ เราหมั่นเพียรของเรา เราทำปัจจุบันนี้ เพราะเราสร้างบุญกุศลมาอย่างนี้ เราทำมาขนาดนี้ แล้วคิดดูสิ ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ต่อสู้กันด้วยเอาชีวิตเข้าแลกมาตลอดเลย ทุ่มเททั้งชีวิต ทุ่มเททุกๆ อย่าง ทุ่มเทเพื่อจะเอาความจริง แล้วความจริงกำลังต่อกรกันตรงหน้า ตรงหน้าคือปัจจุบันธรรม ตรงหน้าคือระหว่างจิตกับมรรค มรรคที่มันเกิดจากจิตกับกิเลสที่มันเกิดจากจิตระหว่างมรรคกับ กิเลสค้นหาความทะยานอยากมันเข้าต่อกร เข้าสู่ประหัตประหารกัน

แล้วเวลามรรคของเราเข้มแข็งขึ้นมา คือสติ ศีล สมาธิ ปัญญาเราเข้มแข็ง คำวิชอบ งานชอบ เพียรชอบ ความชอบธรรมที่เกิดขึ้น เวลากิเลสมันหลบใน มันหลบหลีกแล้วมันหลบใน มันทำตัวให้มันไม่มี ทำตัวมองไม่เห็น ทำตัวมันอยู่ในใจของเราโดยหลบหลีก แล้วเราทำอย่างไรล่ะ? เราทำอย่างไร? เวลาทำอย่างไร เห็นไหม เราก็กระตุ้น กระตุ้นขึ้นมา ที่ว่าเวลาอัสสุกอัสเสหลบใน เขาใช้ยาเขียวกระตุ้น กระตุ้นให้มันนะ นี่ก็เหมือนกัน เราเอากาม เอาความสวยงาม เอาความพอใจไปล่อมันก็ได้ ถ้ามันไม่มี ไม่มี ลองล่อมัน เดียวมันก็ออก สัตว์มันเคยกินเนื้อสัตว์มันเคยกินอาหาร เอาอาหารล่อมันออกเท่านั้น เขาตัก กับตักสัตว์เขาตักอย่างไร

นี่ก็เหมือนกัน เราจะตักกิเลส เราจะคันคว้ามัน เราจะลากมันออกมา เวลามันหลบหลีก ถ้ากิเลสหลบใน ต้องมีวิธีการต่อสู้กับมัน ต่อสู้กิเลสมันไม่ใช่ต่อสู้ง่าย ๆ หรือก เล่ห์เหลี่ยมเล่ห์กลพลิกแพลงร้อยแปดพันเก้า ถ้ามีครูมีอาจารย์ ครูบาอาจารย์ ท่านประพฤติปฏิบัติมาแล้ว ของมันมี ของมันมีเพราะอะไร ของมันมีเพราะเรายังไม่ทำลายใจ ของมันมีเพราะเรายังไม่สมมุจเจตปหานใจ ของมันมีเพราะเรายังไม่เป็นวิสุทธิมรรค มรรคของเรามันเป็นมรรคของกิเลสใจ มรรคของความพอใจใจ มรรคของความเคลิบเคลิ้มใจ มรรคของคนหลงระเริงใจ มรรคของกิเลสมันเคลมไว้ใจ

เราก็ต้องพลิกแพลงต่อสู้ให้มันเป็นความจริงขึ้นมา ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา เห็นไหม สิ่งที่ทำถ้ากิเลสมันหลบในนะ มันหลบอยู่แล้วล่ะ กิเลส ปฏิบัติเริ่มต้นก็ไม่รู้ไม่เห็น มัน ไม่รู้ไม่เห็นมันจะจับต้องกันอย่างไร ถ้ารู้ถ้าเห็นแล้ว เวลาปฏิบัติไป มันหลบมัน หลีกอยู่ตลอดเวลา

เพราะเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเยี่ยมมาร “มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา เราจะไม่ดำริถึงเจ้า เจ้าจะเกิดบนหัวใจเราอีกไม่ได้เลย” แล้วเวลาเรือนยอดของมาร ความโลภ ความโกรธ ความหลง อวิชชาคือเรือนยอดของมัน เราได้หักแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้หัก ได้ทำลายแล้ว เยี่ยมมัน

แล้วเราจะประพฤติปฏิบัติ เราจะเอาความจริง เราต้องเข้มแข็ง เข้มแข็งต่อสู้ ต่อสู้เพื่อมรรคเพื่อผลของเรา เพื่อชีวิต เห็นไหม ชีวิตของมนุษย์ที่มีค่าเนี่ย เราทำของเราเพื่อประโยชน์กับเรา ให้ชีวิตนี้มันราบรื่น ให้ชีวิตนี้ประพฤติปฏิบัติไป ประพฤติปฏิบัติไป เห็นไหม ในเมื่อเราปฏิบัติถ้ามันยังลุ่มลุกคลุกคลาน ไม่ได้สมความปรารถนา เราก็ต้องมีความเพียร ความวิริยะ ความอดุสาหะของเรา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกแล้ว มนุษย์จะล่วงพ้นทุกข์ด้วยความเพียร ความเพียร ความวิริยะ ความอดุสาหะ แต่ความเพียรชอบกับความเพียรไม่ชอบ เห็นไหม ความเพียรมันยังแยกเป็นถูกและผิด แต่เราพยายามทำของเรา มีครูบา

อาจารย์คอยชักนำของเรา เราจะทำเพื่อเรา เพื่อการประพฤติปฏิบัติของเรา เพื่อหัวใจ
ดวงนี้ เอวัง